

СТАНОВИЩЕ

от проф. Константин Станев Денев

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,
научна област 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство,
научната специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразително изкуство

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ, катедра „Скулптура”

дисертационен труд на тема
„Конструктивни и формални проблеми на фигуративната скулптура
(Изложбата на академик Крум Дамянов по повод 80-годишния му
юбилей)”

на **БОРИСЛАВ ДИМИТРОВ АЛЕКСИЕВ**

Научен ръководител: доц. Стефан Хаджиев

Представената за преценка дисертация е структурирана Увод, четири глави, заключение, библиография и приложение. В увода са формулирани основните задачи на изследването. Разгледани са фундаментални и универсални понятия, свързани, както с класическото, така и с модерното изкуство. Засягат се проблемите за формата в произведенията на пластичните изкуства и конкретно в скулптурата. Като основна цел на изследването са поставени проблемите и структурата на човешката фигура в търсене на отношенията обективна, субективна и художествена реалност. Изследват се структурните, конструктивни и композиционни проблеми, отнасящи се към формата в монументалната скулптура и техните психологически аспекти. Основен елемент в дисертацията е представянето на творчеството на академик Крум Дамянов и последната му юбилейна изложба. Прави се обзор на трудовете, свързани с изследването на българската скулптура, свързана с монументалните и камерни форми. Първа глава „Същност и значение на понятието „форма” разглежда

общовалидни и универсални понятия, свързани с изкуствознание, философия, математика, физика, търсят се възможните гледни точки към проблема форма. Констатира се, че той не притежава еднозначна дефиниция и интерпретацията му в различни области на науката и изкуството като значение и смисъл се променя. Анализират се отношенията съдържание и форма. Понятията „система” и „структура”, както и подчинените им „конструкция” и „композиция”, са основен обект на изследване на първа глава.

В първа подточка се разглежда понятието „форма” в науката и неговата интерпретация в изкуството. Разглеждат се различните нива на организираност на художественото произведение: материална плътност, фигуративност, пространственост, семантика и комуникативност. Представят се различните интерпретации на проблема съдържание на художественото произведение в изкуствознанието.

В подточка „Философски трактовки” се обвързват понятията „линеарно”, „живописно”, търси се характеристика на понятието „силует”, представят се методите за изследване (описание, анализ на формата, математическа кристалография), теории и методи от по-общ характер (математически и логически). Представят се идеи за изследване на художествените артефакти през втората половина на 20 век в българското изкуствознание.

В точка 1.2 „Човешката фигура като форма” се разглежда фигурата като първообраз, обект от обективната реалност, който е в основата на създаването на художествен продукт. Търси се значението на познанието по пластична анатомия за създаването на фигурални произведения. Търсят се в исторически план изследванията по пластична анатомия от Леонардо до наши дни.

В тази глава се споменава и за отношението и интереса на Крум Дамянов към проблемите на пластичната анатомия, елементите,

изграждащ човешката фигура и педагогическия му опит в тази посока от Националната художествена академия. Описват се отделните компоненти в композициите на академик Дамянов от юбилейната му изложба, а това са математически интерпретации на човешката фигура, симетрия-ритъм, видове симетрии, съществуващи в човешката фигура.

Глава втора „Пластични решения за предаването на човешката фигура в скулптурата” изследва разбирането и пресъздаването на човешката фигура в скулптурата в исторически аспект през различните епохи. Търси връзки и допирни точки в разбиранията на академик Дамянов със значимите автори на 20 век – Роден, Джакомети, Арман и Сегал.

Първа подточка „Авторава трактовка” търси отношенията между обективна, субективна и художествена реалност в интерпретацията на човешката фигура. Представят се търсенията и процесите на изследване и изграждане на пластичната проблематика в творчеството на Крум Дамянов, анализира се процеса на моделиране, композиране, трансформации.

Втора подточка „Механизми на взаимодействие между формални закономерности и психологическо въздействие във фигуративната скулптура” представя основните автори в изкуствознанието на съвременната естетика, свързани с проблема.

В глава трета се представят периодите в творчеството на Крум Дамянов, стилови и формални особености. Представена е творческата биография на автора, констатира се двете основни направления в неговата скулптура – монументално и кавалетно и се търси неговото място и значимост в историята на съвременното българско изкуство. Представят се всички изследвания на съвременното българско изкуствознание и проблемите, които поставя творчеството на Крум. Основно са анализирани монументалните реализации на Крум Дамянов, мемориалните ансамбли „Бранителите на Стара Загора”, „Създателите на българската държава” в

Шумен, „Асеновци” във Велико Търново, „Камбаните” в София, „Паметника на Софроний Врачански” гр. Враца. В изследването са включени почти всички интервюта на автора за реализацията на тези монументални творби, както и коментарите и оценките на изкуствоведите в различни издания и списания.

В дисертацията е отделено значително място на камерните произведения на художника. Констатирано е, че творческият принос и значимост на Крум Дамянов е достатъчно добре и цялостно представено в българското изкуствознание. Аз смятам, че проблема и изследването на творчеството на Крум Дамянов в тази дисертация е малко привнесено и не достатъчно обвързано с проблематиката на основното изследване. В основата на творчеството на Крум Дамянов стои класическото разбиране за скулптура и към нея се отнасят всички универсални понятия и проблеми, които са поставени в първа част.

В заключението са представени отново целите и задачите на дисертацията, обхвата и съдържанието на понятията „форма” и „конструкция” в научното пространство, формалните закономерности в човешката фигура като основа за художествена интерпретация, изследвани са взаимовръзките между тези закономерности и психологическото въздействие на творбата. Като основен акцент в дисертацията се поставя определянето на формалните аспекти на фигуративната скулптура и механизмите с които те въздействат върху наблюдателя.

В заключение мога да кажа, че представената за мнение дисертация е задълбочена и в максимално широки рамки изследва основните понятия, свързани с изобразителното изкуство, архитектура и други. Библиографията е изключително богата. Оценката ми за дисертацията е много добра.

Проф. Константин Денев